

Bewapening en Wapenhandel

de rol van Nederland en de EU

Economie en gewapende conflicten

Frank Slijper, Campagne tegen Wapenhandel

Den Haag, 14 november 2013

Waarom tegen wapenhandel?

- Wapenaankopen leiden tot reactie buurlanden - wapenwedloop vergroot kans op escalatie
- Legitimatatie dictaturen; ondermijnt mensenrechten
- Omvangrijke militaire uitgaven gaan ten koste van investeringen in gezondheidszorg, onderwijs en milieu ('Military vs. Human Security')
- En dat geldt óók voor rijke landen

Geen gewone handel

- Instrument voor buitenlandse politiek
- Toegang tot markten en grondstoffen
- Politiek belang eigen wapenindustrie
- Uitgezonderd v. vrijhandelsovereenkomsten: staatssteun toegestaan
- Klanten: overheden-> grote orders
- Corruptie

Militaire uitgaven wereldwijd

2012: \$1.753 miljard:

0.5% < 2011

35% > 2003

hoger dan ooit na WW2

- 10 jr ↑ door: VS (+40%), China (+200%), India(+50%)
- VS > 2 t/m 11 samen
- EU: 20% wereldwijde uitgaven

Top 10

- 1 VS 682
- 2 China [166]
- 3 Rusland [90,7]
- 4 VK 60,8
- 5 Japan 59,3
- 6 Frankrijk 58,9
- 7 Saoedi-Arabië 56,7
- 8 India 46,1
- 9 Duitsland 45,8
- 10 Italië [34,0]

[...] = schatting

Crisis in Europa: militaire dimensie

Massale wapenaankopen Griekenland, Spanje, Cyprus, Portugal afgelopen 10 jaar -> betalingsproblemen:

“We zouden geen [wapen]systemen hebben moeten kopen die we niet zouden gaan gebruiken, voor conflictsituaties die niet bestaan, en wat erger is, met geld dat we toen niet hadden en nu niet hebben.”

(vm. Spaanse staatssecretaris Defensie, 2010)

Van de recente bezuinigingen in Europa ligt het zwaartepunt op personeel, amper op materieel

Industrie

Top 100 bedrijven: \$ 410 miljard mil. omzet

- 44 uit VS, 33 EU

(EADS: NL hoofdkwartier; prod. elders)

Hoge defensie-uitgaven = bloei industrie:

2010: piek in omzet; 2011: -5%:

2002-2011: +51%: War on Terror, Irak

Internationale wapenhandel

Top 10 importlanden

1. India
2. China
3. Zuid-Korea
4. VAE
5. Pakistan
6. Griekenland
7. Australië
8. VS
9. Singapore
10. Algerije

- India + China = 19%
- Top 5 = 33%
- Top 10 = 48%

(SIPRI, cijfers 2003-2012)

Internationale wapenhandel

Top 10 exportlanden

1. VS
2. Rusland
3. Duitsland
4. Frankrijk
5. VK
6. China
7. **Nederland**
8. Italië
9. Spanje
10. Oekraïne

- VS + Rusland = 56%
- Top 5 = 76%
- Top 10 = 88%

(SIPRI, cijfers 2003-2012)

EU beleid: restricties...

Export getoetst aan 8 criteria, waaronder:

- **Mensenrechten**
- **Binnenlandse/regionale spanningen, conflicten**
- **Sancties**
- **Ontwikkelingssituatie**

... en legitimaties:

- Recht op zelfverdediging (art. 51 VN Handvest)
- Steun aan War on Terror (vgl. Koude oorlog)
- Piraterijbestrijding
- Economie: werk

Nederlandse wapenexport

schommelt: **€700-1400 miljoen/jaar**

vooral:

- Marineschepen (Damen/Schelde)
- Militaire elektronica (radar, vuurleiding: Thales)
- Vliegtuig-/helikopterdelen (Fokker/Stork)
- 2e hands Defensie

- Duitsland
- VS
- Indonesië
- Griekenland
- Marokko
- Chili
- Portugal
- VK
- Frankrijk
- Zuid-Korea
- Canada
- Turkije
- Venezuela
- Denemarken
- Italië
- Taiwan
- Oman

Belangrijkste Nederlandse wapenexport- bestemmingen (2003-2012)

En ook:

Nachtzichtkijkers India & Pakistan

2^e hands F-16s Jordanië

20 patrouilleschepen Nigeria

vuurleiding/radar fregat Bangladesh

tankcommunicatie S-Arabië

Radar Turkmenistan

Conclusie:

- Exportcriteria zijn elastisch**
- Koopman overheerst dominee**

Nederlandse (en Europese) wapens gaan óók naar dictatuur, spanningshaard of ontwikkelingsland.

Arabische Lente heeft daar weinig aan veranderd.

Stelling

Omdat diplomatieke, militaire en economische belangen meestal zwaarder wegen, levert Nederland - net als veel andere landen - wapens aan ontwikkelingslanden, spanningsgebieden en dictaturen.

Voor een daadwerkelijk restrictief exportbeleid moet de regering wapenexporten weigeren naar landen in conflict of waar mensenrechten met voeten worden getreden. Om effectief te kunnen optreden moet Nederland dat ook in Europees/internationaal verband bepleiten.